

Hier word je slimmer van

151 denkers delen hun favoriete inzichten

Onder redactie van John Brockman

Vertaling onder redactie van Pon Ruiter

Vertaald door

Aad Janssen, Annemie de Vries, Catalien van Paassen, Corien den Boer, Elinor Fuchs, Erica Feberwee, Fennie Steenhuis, Floris Blommaert, Frits van der Waa, Gerda Baardman, Henny Corver, Huub Groenenberg, Ineke van den Elskamp, Janine Langeveld, Janine van der Kooij, Jan Willem Reitsma, Joost Mulder, Josephine Ruitenbergh, Karina van Santen, Laura Vermeer, Luud Dorresteijn, Marianne Hoogenboom, Marie-Christine Ruijs, Meile Snijders, Miebeth van Horn, Onno Voorhoeve, Paul Heijman, Percy Balemans, Peter van Nieuwkoop, Petra van der Eerden, Pon Ruiter, Rikky Schrever, Ronald Jonkers, Tracey Drost-Plegt, Willem Muilenburg, Willem van Paassen en Yolande Samwel

MAVEN
PUBLISHING

Oorspronkelijke titel *This Will Make You Smarter:
New Scientific Concepts to Improve Your Thinking*
© 2012 Edge Foundation, Inc. / HarperCollins, New York

Nederlandse vertaling
© 2012 Maven Publishing B.V., Amsterdam / Vertalers

www.mavenpublishing.nl

Ontwerp omslag G2K
Opmaak binnenwerk Asterisk*, Amsterdam

ISBN 978 94 9057 446 8 / NUR 740

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze en/of door welk
ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de
uitgever.

Inhoud

DAVID BROOKS

Woord vooraf 27

JOHN BROCKMAN

Inleiding: De Edge-vraag 31

MARTIN REES

‘Diepe tijd’ en de verre toekomst

Er ligt veel meer tijd voor ons dan er tot nu toe voorbijgegaan is. 33

MARCELO GLEISER

Wij zijn uniek

De moderne wetenschap, waarvan men van oudsher verwijtend zegt dat die ons bestaan verlaagt tot een redeloze toevalligheid in een onverschillig universum, zegt feitelijk juist het tegendeel. 35

P.Z. MYERS

Het middelmatigheidsprincipe

Alles wat jij als menselijk wezen van kosmisch belang acht, is toeval. 38

SEAN CARROLL

Het zinloze universum

Als we het heelal bezien door onze antropocentrische ogen kunnen we de dingen niet anders zien dan in termen van oorzaken, doelen en natuurlijke bestaanswijzen. 41

SAMUEL ARBESMAN

Het copernicaanse principe

De aarde die we bewonen, is op geen enkele manier bijzonder of gunstig. 43

J. CRAIG VENTER

We zijn niet alleen in het heelal

Het grootste deel van ons culturele en maatschappelijke gedachtengoed is doordrongen van een mensgerichte, aardegerichte kijk op het leven. 45

STEWART BRAND

Microben regeren de wereld

In deze eeuw van de biotechnologie zullen de ontwikkelingen worden versneld en wellicht ook geïnspireerd door microben. 47

RICHARD DAWKINS

Het dubbelblinde experiment

Waarom gelooft de helft van alle Amerikanen in geesten, gelooft driekwart van hen in engelen, gelooft eenderde in astrologie en gelooft driekwart van hen in de hel? 49

MAX TEGMARK

Bevorderen van een wetenschappelijke levensstijl

Ondanks spectaculaire successen op onderzoeksgebied heeft de wereldwijde wetenschappelijke gemeenschap op opzichtige wijze gefaald wat betreft het opvoeden van het publiek. 51

ROGER SCHANK

Experimenteren

Iedereen experimenteert voortdurend. 55

TIMO HANNAY

Het gecontroleerde experiment

Wanneer niet-wetenschappers een beslissing moeten nemen, zullen ze meestal instinctief bij zichzelf te rade gaan of misschien een vergadering beleggen. 57

GINO SEGRE

Gedankenexperiment

Bewust of onbewust voeren we in ons dagelijks leven voortdurend Gedankenexperimenten uit. 59

KATHRYN SCHULZ

De pessimistische meta-inductie vanuit de geschiedenis van de wetenschap

Onze meest gekoesterde overtuigingen zullen voor het nageslacht apert onwaar lijken. 61

SAMUEL BARONDES

Iedereen is gewoon en toch uniek

Deze dualistische kijk op de mens, zowel dertien-in-het-dozijn als uniek, is zo afdoende bewezen door biologen en gedragswetenschappers dat hij inmiddels vanzelfsprekend lijkt. 63

JOHN TOOBY

Nexuscausaliteit, morele oorlogvoering en misattributie-arbitrage

Ons naar ons eigen idee superieure ik en onze coterieën zijn zeer vergissinggevoelig. 64

DAVID G. MYERS

Vooroordeel uit eigenbelang

Afgezet tegen de gemiddelde medemens vinden de meeste mensen zichzelf intelligenter, knapper, minder bevooroordeeld, ethischer en gezonder, en verwachten ze langer te leven. 68

GARY MARCUS

Cognitieve deemoed

Computergeheugens zijn veel beter dan menselijke geheugens omdat computer-experts al snel een trucje ontdekten dat in de evolutie niet is meegepakt. 70

DOUGLAS RUSHKOFF

Technologie heeft haar eigen agenda

Door ons algemene onvermogen om de eigen agenda te zien van de technologieën die we gebruiken, lukt het ons niet om ze effectief toe te passen. 72

GERALD SMALLBERG

Bias is de fijne neus voor het verhaal

Onze hersenen hebben zich zo ontwikkeld dat ze met beperkte informatie de goede gok nemen. 74

JONAH LEHRER

Stuur je aandacht

Maar al te vaak gaan we ervan uit dat wilskracht te maken heeft met normen en waarden. Dat is een vergissing. 76

DANIEL KAHNEMAN

De illusie van focus

De wanverhouding in aandachtsallocatie tussen het denken aan een levensconditie en het daadwerkelijke doormaken ervan is de oorzaak van de illusie van focus. 79

CARLO ROVELLI

Het onzalige van zekerheid

Het fundament van de wetenschap is dat je altijd ruimte laat voor twijfel. 81

LAWRENCE KRAUSS

Onzekerheid

In het dagelijkse taalgebruik is onzekerheid iets negatiefs, dat een gebrek aan accuratesse en voorspelbaarheid inhoudt. 83

AUBREY DE GREY

Een gevoel van proportie over angst voor het onbekende

Angst voor het onbekende is in principe helemaal niet irrationeel, maar kan het wel zijn en wordt meestal overdreven. 85

NIGEL GOLDENFIELD

Omdat

Complexe systemen, zoals financiële markten of de biosfeer van de aarde, lijken niet aan oorzakelijkheid te gehoorzamen. 88

STUART FIRESTEIN

Het namenspel

Zelfs woorden, zoals 'zwaartekracht', die op het eerste gezicht gevestigd lijken, verlenen een idee mogelijk meer aanzien dan het verdient. 92

SETH LLOYD

Het leven is dodelijk

Mensen zijn op een diep, intuïtief niveau slecht in kansberekening. 95

GARRETT LISI

Onberekende risico's

We zijn voor de verkeerde dingen bang, en we nemen slechte beslissingen. 98

NEIL GERSHENFELD

De waarheid is een model

*Het ontwerpen van modellen is een permanent proces van ontdekking
en verfijning. 102*

JON KLEINBERG

E pluribus unum

*De uitdaging waarvoor een gedistribueerd systeem zich gesteld ziet, is de
illusie wekken van een enkelvoudig, geïntegreerd gedrag, ondanks de enorme,
onderliggende complexiteit. 104*

STEFANO BOERI

Een studie naar afstand en nabijheid binnen seksualiteit
in de verstedelijkte omgeving

*Zelfs de warmste, meest hechte gemeenschap kan in snel tempo uiteenvallen
door het ontbreken van erotische spanning. 108*

KEVIN KELLY

Mislukking maakt de weg vrij voor succes

*Mislukking is niet iets wat dient te worden vermeden,
maar juist gecultiveerd. 109*

NICHOLAS A. CHRISTAKIS

Holisme

*Er is tijd nodig om holisme te verwerven en te erkennen.
Het is een volwassen gesteldheid. 111*

ROBERT R. PROVINE

Tanstaaf

*Deze universele waarheid kan zowel in de wetenschappen als in het dagelijks
leven veel zaken uitstekend verklaren. 114*

GERALD HOLTON

Sceptisch empirisme

*In de politiek en in de samenleving in het algemeen zijn belangrijke beslissingen
veel te vaak gebaseerd op diepgewortelde vooronderstellingen. 116*

THOMAS A. BASS

Open systemen

Nu internet zich door twintig jaar van chaotische inventiviteit heen heeft geslagen, moeten we de krachten terugdringen die het willen afgrendelen. 117

GEORGE CHURCH

Niet-erfelijke erfenis

We bevinden ons midden in een nieuwe, unieke fase van de evolutie, waarin we verder moeten leren denken dan ons DNA-gerichte wereldbeeld. 119

PAUL KEDROSKY

Shifting Baseline Syndrome

We hebben onvoldoende gegevens om te kunnen weten wat normaal is, dus zeggen we tegen onszelf dat het bestaande normaal is. 121

MARTIN SELIGMAN

PERMA

De componenten van welzijn moeten exclusief, onafhankelijk van elkaar meetbaar en, idealiter, volledig zijn. 123

STEVEN PINKER

Positieve-somspellen

Bij een positieve-somspel kan de keuze van een 'rationele', het eigenbelang nastrevende deelnemer die gunstig is voor hemzelf, ook gunstig zijn voor de andere deelnemer. 125

ROGER HIGHFIELD

De zachte strijd om het bestaan

In de biologie draait het niet enkel en alleen om concurrentie. 129

DYLAN EVANS

De wet van het comparatieve voordeel

In een tijd waarin het protectionisme weer toeneemt is het belangrijker dan ooit om de betekenis van de vrije markt opnieuw te benadrukken. 131

JASON ZWEIG

Gestructureerde serendipiteit

Creativiteit kan doelbewust aangewakkerd worden door variatie aan te brengen in de stimuli. 132

RUDY RUCKER

De wereld is onvoorspelbaar

Al was de wereld even deterministisch als een computerprogramma, zelfs dan kun je nog niet voorspellen wat je gaat doen. 134

CHARLES SEIFE

Toevalligheid

Als we het wezen van het toeval niet doorzien, blijven we steken in het beeld van een volledig voorspelbaar universum, dat buiten ons eigen hoofd domweg niet bestaat. 136

CLIFFORD PICKOVER

De caleidoscopische ontdekkingsmachine

We laten ons er niet makkelijk van overtuigen dat grote ontdekkingen deel uitmaken van een ontdekkingscaleidoscoop en zich op hetzelfde moment bij verschillende individuen voordoen. 140

REBECCA NEWBERGER GOLDSTEIN

Abductieve redenering of de hypothetische gevolgtrekking

Niet alle verklaringen zijn gelijkwaardig 143

EMANUEL DERMAN

Pragmamorfisme

Pragmamorfisch klinkt als het aannemen van een wetenschappelijke houding tegenover de wereld, maar neigt maar al te gemakkelijk naar saai en dor. 146

NICHOLAS CARR

Cognitieve belasting

Als de cognitieve belasting de capaciteit van het werkgeheugen overschrijdt, krijgen de intellectuele vaardigheden het zwaar. 147

HANS ULRICH OBRIST

Curatorschap

In de huidige fase van mondialisering bestaat niet alleen het gevaar van homogenisering, maar ook het gevaar van een tegenbeweging waarbij de mens geneigd is zich in de eigen cultuur terug te trekken. 149

RICHARD NISBETT

‘Soepele’ SHA’s

Eeuwenlang zijn onderwijskundigen ervan uitgegaan dat de formele logica het denkvermogen vergroot. Maar misschien klopt dat niet. 151

ROB KURZBAN

Externaliteiten

Het idee van externaliteiten dwingt ons na te denken over onbedoelde (positieve en negatieve) effecten van handelingen, een kwestie die dringender wordt naarmate de wereld kleiner wordt. 154

JAMES O’DONNELL

Alles is in beweging

De gedachte dat alles in beweging is – koortsachtige, onophoudelijke, ongelooflijk snelle beweging – is altijd moeilijk voor ons. 157

DOUGLAS T. KENRICK

Subidentiteiten en de modulaire geest

We kunnen in het leven alleen iets bereiken als we ervoor zorgen dat er steeds maar één subidentiteit aan het roer van ons bewustzijn staat. 159

ANDY CLARK

Voorspellende codering

De hersenen gebruiken voorspellingen en verwachtingen bij het interpreteren van binnenkomende signalen en bij het aansturen van waarneming, gedachten en handelingen. 162

DONALD HOFFMAN

Ons zintuiglijke bureaublad

Onze zintuiglijke ervaringen kunnen worden beschouwd als zintuiglijke bureaubladen die zodanig zijn ontwikkeld dat ze adaptief gedrag aansturen en geen objectieve waarheden weergeven. 165

BARRY C. SMITH

De zintuigen en het multizintuiglijke

We weten inmiddels dat de zintuigen niet los van elkaar opereren maar samenwerken om rijke perceptuele ervaringen van onze omgeving te produceren. 169

DAVID EAGLEMAN

De Umwelt

Onze hersenen kunnen slechts een choquerend klein deel van de ons omringende werkelijkheid waarnemen. 173

ALISON GOPNIK

Het rationele onderbewustzijn

Het idee van het rationele onderbewustzijn is van grote invloed geweest op onze wetenschappelijke opvatting over schepsels wie van oudsher rationaliteit is ontzegd, zoals kinderen en dieren. 175

ADAM ALTER

We zijn blind voor veel wat ons denken vormgeeft

Onder het oppervlak van ons bewustzijn verwerken onze hersenen een gigantische hoeveelheid informatie. 179

W. TECUMSEH FITCH

Een instinct tot leren

Het tegengif voor dit 'aanleg-versus-opvoeding'-denken is het besef dat er werkelijk een 'instinct tot leren' bestaat en dat dit belangrijk is. 182

MICHAEL SHERMER

Denk van beneden naar boven, niet van boven naar beneden

Vrijwel elke belangrijke gebeurtenis, zowel in de natuur als in de samenleving, verloopt opwaarts en niet neerwaarts. 185

IRENE PEPPERBERG

Vaste actiepatronen

Het begrip 'vast actiepatroon' kan, ondanks zijn eenvoud, zijn nut bewijzen als metaforisch middel om menselijk gedrag te bestuderen en te veranderen. 188

TERRENCE SEJNOWSKI

Machten van 10

Denken in machten van 10 is zo'n elementaire vaardigheid dat die, net als de hele getallen, op de basisschool onderwezen zou moeten worden. 190

JUAN ENRIQUEZ

Levenscode

Nu we bestaande levensvormen beginnen te herschrijven, ontwikkelen er zich vreemde dingen. 193

STEPHEN M. KOSSLYN

Beperkende randvoorwaarden en daaraan voldoen

Mijn vrouw en ik moesten bij de verhuizing naar ons nieuwe huis beslissen hoe we de meubels in de slaapkamer zouden neerzetten. 195

DANIEL C. DENNETT

Cycli

Het geheime bestanddeel van vooruitgang is altijd hetzelfde: oefenen, oefenen en nog eens oefenen. 198

JENNIFER JACQUET

Sleutelconsumenten

Het is mogelijk dat een klein aantal mensen een stuk gemeenschappelijk bezit voor ons allemaal verpest. 202

JARON LANIER

Cumulatieve fout

Onze hersenen koesteren onrealistische verwachtingen over informatietransformatie. 205

DAN SPERBER

Culturele attractoren

Ondanks allerlei varianten is hutspot hutspot, is Roodkapje Roodkapje en is een samba een samba. 208

GIULIO BOCCALETTI

Schaalanalyse

Via schaalanalyse kunnen we in veel gevallen complexe niet-lineaire verschijnselen begrijpen in termen van simpeler modellen. 212

FRANK WILCZEK

Verborgen lagen

Verborgen lagen belichamen in concrete fysieke vorm het modieuze, maar nogal vage en abstracte idee van emergentie. 216

LISA RANDALL

'Wetenschap'

De theorie die werkt is mogelijk niet de uiteindelijke waarheid, maar benadert haar dicht genoeg voor jouw doeleinden. 220

MARCEL KINSBOURNE

Het groeiende 'wij'

De dubbele moraal als het gaat om 'wij' versus 'zij' zou in theorie verdwijnen als iedereen alle anderen op aarde zou beschouwen als lid van de wij-groep. 222

JONATHAN HAIDT

Voorwaardelijke superorganismen

Het vermogen om een superorganisme te vormen is de nobelste en meest beangstigende eigenschap van de mens. 224

CLAY SHIRKY

Het paretoprincipe

We kunnen het nog steeds niet voorspellen, en toch is het overal om ons heen. 226

WILLIAM CALVIN

Wat wordt weggelaten

Als je niet goed oplet, kun je op het verkeerde been worden gezet door wat er buiten beeld blijft, vooral als je aanneemt dat wat wordt weggelaten dan wel niet belangrijk zal zijn. 229

JAY ROSEN

Taaie vraagstukken

In de Verenigde Staten vormen de stijgende kosten van de gezondheidszorg een klassiek voorbeeld van een taai vraagstuk. 232

DANIEL GOLEMAN

Antropoceen denken

Met het ontstaan van de landbouw is een ontwikkeling in gang gezet die sterk is versneld door de industriële revolutie; onze planeet is begonnen aan het Antropoceen, waarin alle activiteiten van de mens de natuurlijke systemen uithollen die leven mogelijk maken. 235

ALUN ANDERSON

Homo dilatus

Cancún komt na Kopenhagen komt na Kyoto, maar hoe langer we de zaak voor ons uit schuiven zonder dat er meteen grote rampen voorvallen, hoe meer het helemaal oké lijkt om dat vooral te blijven doen. 238

SAM HARRIS

Verdwaald in ons denken

Onze relatie tot ons eigen denken is zo vreemd dat het bijna een paradox wordt. 240

THOMAS METZINGER

Het fenomenaal transparante zelfmodel

Een transparant zelfmodel leidt automatisch tot de realistische bewuste ervaring van het zelf – van rechtstreeks en onmiddellijk in contact staan met jezelf als één geheel. 243

SUE BLACKMORE

Een correlatie is nog geen oorzaak

Als iedereen begrijpt dat een correlatie nog geen oorzaak hoeft te zijn, kan er een discussie op gang komen over de urgentste wetenschappelijke kwesties van dit moment. 244

DAVID DALRYMPLE

Informatiestroom

Als je zegt: 'A veroorzaakt B', klinkt dat nauwkeurig, maar eigenlijk is het heel vaag. 247

LEE SMOLIN

Denken in de tijd versus denken buiten de tijd

Denken buiten de tijd impliceert vaak het bestaan van een verondersteld domein, buiten het universum, waar de waarheid zich bevindt. 250

RICHARD FOREMAN

Negatief vermogen is een diepgaande therapie

Fouten, vergissingen, valse starts – accepteer ze allemaal. 253

TOR NØRRETRANDERS

Diepte

Het gaat niet om wat er is, maar om wat er was. 254

HELEN FISHER

Dimensies van temperament

Je temperament is de basis van wie je bent. 257

GEOFFREY MILLER

Het continuüm van persoonlijkheid/krankzinnigheid

We zijn allemaal in zekere mate gestoord, op allerlei manieren. 260

JOEL GOLD

ARISE

*Soms is er een genie nodig om in te zien dat een natuurkundig experiment op
lagereschoolniveau een probleem kan oplossen. 263*

MATTHEW RITCHIE

Systemisch equilibrium

*We leven op een solitaire planeet, en maken allen deel uit van een
opzichzelfstaand fysiek systeem dat maar één richting kent – die naar
systemisch equilibrium. 265*

LINDA STONE

Projectief denken

*Als we stug vasthouden aan onze denkbeelden kunnen we blind zijn voor dat
wat overduidelijk is. 268*

V.S. RAMACHANDRAN

Anomalieën en paradigma's

*Je kunt spreken van heersende paradigma's – wat Kuhn reguliere wetenschap
noemt – maar ik ben cynisch en noem het een club van wederzijdse schouder-
klopers die vastzitten in een doodlopende straat van specialisatie. 270*

DAVID GELERNTER

Recursieve structuur

Het helpt ons de verbanden tussen kunst en technologie te begrijpen. Het laat ons de esthetische principes zien die als leidraad dienen voor de beste ingenieurs en technici, en de opvattingen over helderheid en elegantie die ten grondslag liggen aan ieder succesvol ontwerp. 274

DON TAPSCOTT

Ontwerp je brein

Wil je je werkgeheugen en je vermogen om te multitasken verbeteren? Probeer dan reverse mentoring, oud leert van jong, en leer samen met je tiener. 278

ANDRIAN KREYE

Free jazz

De sessie in 1960, waaraan het genre zijn naam te danken heeft, was een voorloper van een vorm van communicatie die afscheid heeft genomen van lineaire conventies en die de wereld van meervoudige parallelle interacties is binnengetreken. 282

MATT RIDLEY

Collectieve intelligentie

Het succes van de mens is gebaseerd op collectieve intelligentie. De invoerstations van het neurale netwerk van de mens zijn de mensen zelf. 285

GERD GIGERENZER

Risicobetisme

In tegenstelling tot alfabetisering vergt risicobetisering een emotionele omslag: gerieflijk paternalisme en illusies over zekerheden worden afgezworen; men leert zelf verantwoordelijkheid te nemen en te leven met onzekerheid. 287

ROSS ANDERSON

Wetenschap versus theater

In deze tijd worden miljarden verspild aan maatregelen die bescherming moeten bieden, maar in werkelijkheid niet dienen om risico's te verminderen, maar om het grote publiek gerust te stellen. 290

KEITH DEVLIN

Incidentie

Bij dramatische en angstaanjagende gebeurtenissen kan het niet meetellen van de incidentie resulteren in het steken van enorme hoeveelheden tijd en moeite in pogingen om iets te voorkomen wat zeer onwaarschijnlijk is. 292

MARTI HEARST

Findex

Hoewel sommige mensen het hebben over een informatietsunami en datasmog en dergelijke, is mijn visie altijd geweest: hoe meer informatie online staat, hoe beter, als er maar goed zoekgereedschap is. 294

SUSAN FISKE

Een bewering is vaak een empirische vraag, die wordt beantwoord door het verzamelen van bewijzen

Verhalen zijn verhalen, en fictie houdt ons gaande. Maar aan de basis van het beleid moet de wetenschap staan. 295

GREGORY PAUL

Wetenschappers moeten wetenschappers zijn

Mensen zijn sterk geneigd om onzinnige meningen in hun hoofd te stoppen en halsstarrig te denken dat die waar zijn, ook al hebben ze bijna of helemaal geen idee waar ze het over hebben. 296

JAMES CROAK

Bricoleur

Allesomvattende filosofische wereldbeelden en stijlvolle kunstbewegingen zijn aan de straat gezet; er worden geen -ismen meer aan de vlaggemast omhoog gehesen, want niemand huldigt die nog. 299

MARK HENDERSON

Wetenschappelijke methoden zijn er niet alleen maar voor de wetenschap

Wetenschap als methode kan een geweldige bijdrage leveren aan allerlei ondernemingen buiten het laboratorium. 301

NICK BOSTROM

De Game of Life – en zoeken naar generatoren

Een briljante demonstratie van allerlei belangrijke concepten; een virtuele 'filosofie van het wetenschappelijk laboratorium'. 303

ROBERT SAPOLSKY

Anekdotisme

Elke goede journalist kent de kracht ervan. 306

TOM STANDAGE

Je kunt aantonen dat iets beslist gevaarlijk is,
maar niet dat het beslist veilig is

Als er meer begrip was voor het feit dat je iets negatiefs niet kunt bewijzen, zou dat het publieke debat rondom wetenschap en technologie in belangrijke mate helpen upgraden. 309

CHRISTINE FINN

Ontbreken en bewijs

Filosofisch gezien is het een nogal ingewikkeld begrip, maar bij nauwgezette klusjes als graven, vegen en het laagje voor laagje wegschrappen van grond op een archeologische vindplaats wordt het allemaal begrijpelijk. 310

JOHN MCWHORTER

Padafhankelijkheid

Je zou kunnen aannemen dat katten hun uitwerpselen bedekken omdat ze zo vreselijk netjes zijn, terwijl ze met evenveel gemak hun eigen braaksel opeten en vervolgens gezellig bij je op schoot springen. 313

SCOTT D. SAMPSON

Interzijn

We lijken allemaal veel meer op een draaikolk, een voortdurend verschuivende concentratie van energie in een enorme rivier die al miljarden jaren stroomt. 317

DIMITAR SASSELOV

De Ander

De astronomie en de ruimtetwetenschap zijn steeds intensiever op zoek naar leven op andere planeten. De kans dat we daarin slagen kon weleens afhankelijk zijn van ons inzicht in de mogelijke verschillen in de scheikundige basis van het leven zelf. 320

BRIAN ENO

Ecologie

*We zien het leven steeds meer als een uiterst complex web-achtig systeem
waarin in alle richtingen informatie wordt uitgewisseld. 322*

STEPHON H. ALEXANDER

Dualiteiten

*Met behulp van dualiteit kunnen we een natuurkundig verschijnsel
vanuit twee perspectieven bekijken. 324*

AMANDA GEFTER

Dualiteiten

*Dualiteiten zijn intuïtief moeilijk te doorgronden,
maar de natuurkunde is ervan vergeven. 327*

ANTHONY AGUIRRE

De paradox

*De natuur spreekt zichzelf hoogst zelden tegen, dus biedt een paradox ons de
kans om onze zo gekoesterde uitgangspunten tegen het licht te houden. 329*

ERIC TOPOL

*De jacht op de onderliggende oorzaak: de menselijke 'zwarte doos'
Door onze digitale identiteit en onze aanwezigheid op het internet worden wij
allemaal geleidelijk omgevormd tot zwarte dozen. 331*

DAVID ROWAN

Analyse van persoonlijke gegevens

*We moeten de ruwe stroom gegevens die wij zelf genereren gaan analyseren,
zodat we die kunnen omzetten in informatie met een voorspellende waarde waar
we op kunnen anticiperen. 333*

SATYAJIT DAS

Parallelliteit in kunst en commercie

*Hirst was de uitverkoren kunstenaar van opzichtig kooplustige
hedgefondsmanagers die heel erg rijk werden. 335*

LAURENCE C. SMITH

Innovatie

In de wereld van de wetenschap zet innovatie de hersenen aan het werk om een verklaring te vinden op het moment dat het universum zijn geheimen nog wat langer wil bewaren 338

KEVIN HAND

Het Gibbslandschap

De systemen, die we hebben ontworpen en gebouwd, gebruiken hun energie inefficiënt en onvolledig bij hun werk in de ecosystemen van de samenleving. 340

VINOD KHOSLA

Zwartezwaanttechnologieën

Wie had in 2000 kunnen voorspellen dat in 2010 het aantal Indiërs met een gsm twee keer zo groot zou zijn als dat met een latrine? 343

GLORIA ORIGGI

Kakonomie

Kakonomie is de eigenaardige, maar wijdverbreide voorkeur voor middelmatige uitwisselingen, zolang niemand erover klaagt. 346

ERIC WEINSTEIN

Kayfabe

Het meest complete voorbeeld van het proces waarbij allerlei belangrijke ondernemingen veranderen van een mislukte realiteit in succesvol bedrog. 349

KAI KRAUSE

Einsteins mesje in Ockhams scheermes

De dynamische interactie tussen simplex en complex die me in zoveel verschillende vormen fascineert. 352

DAVE WINER

Hittezoekende projectielen

Je zwakheid is aantrekkelijk. Je ruimte ligt voor het oprapen. 356

MARCO IACOBONI

Verstrengeling

Het verschijnsel verstrengeling is meetbaar en herhaalbaar in het laboratorium, en we zullen het dan ook serieus moeten nemen. 358

TIMOTHY TAYLOR

Technologie baande de weg voor ons mens-zijn
*Het virtuele proces van het nadenken over en bezig zijn met dingen vormt een
wezenlijk onderdeel van een kritisch zelfbewustzijn.* 361

PAUL SAFFO

De onderscheidende tijdslimiet
*Wij hebben allemaal een ingebouwde tijdslimiet
waar we ons prettig bij voelen.* 362

TANIA LOMBROZO

Ontkrachtbaarheid
*Tussen blind vertrouwen en radicale scepsis ligt een uitgestrekt, maar
dunbevolkt gebied: het domein van de ontkrachtbaarheid.* 364

RICHARD THALER

Aether
*Aethervariabelen worden veelvuldig gehanteerd in mijn eigen vakgebied,
de economie.* 366

MARK PAGEL

Kennis als hypothese
*Er blijft altijd wel een element van twijfel over de 'kennis' die voortvloeit uit
onze waarneming van de wereld.* 368

EVGENY MOROZOV

Het Einstellung-effect
Bekende oplossingen zijn niet altijd de beste. 371

EDUARDO SALCEDO-ALBARÁN

Homo sensus sapiens: het dier dat voelt en redeneert
Wij zijn het spanningsveld tussen sensus en sapiens. 373

FIERY CUSHMAN

Inzicht in confabuleren
*Confabuleren maakt een belangrijk deel uit van ons dagelijks leven en is niet
slechts een amusant onderwerp tijdens colleges.* 376

DAVID M. BUSS

Seksuele selectie

Onderzoek naar paringsstrategieën van de mens is het afgelopen decennium explosief toegenomen, parallel aan een groeiend inzicht in de diepere implicaties van seksuele selectie. 380

BART KOSKO

QED-momenten

We kunnen eigenlijk alleen maar tautologieën bewijzen. 382

RICHARD SAUL WURMAN

Dingen voor begrip en communicatie

Ik wil een steuntje bij het vliegen door mijn dagdromen waarbij ik de draden van deze openbaringen met elkaar verbind. 385

CARL ZIMMER

Het leven als bijkomstigheid

We zijn er zo aan gewend achter alles een handelende drijfveer te zien, dat het ons moeite kost te beseffen dat het leven een bijkomstigheid is. 386

GREGORY COCHRAN

Het veeckeffect

Dit effect doet zich elke keer voor wanneer iemand de normen voor een bewijs verschuift om zo bij een gewenst resultaat uit te komen. 387

JOSHUA GREENE

Superveniëntie!

Een Theorie van Alles vertelt je niets interessants over Macbeth of de Bokseropstand. 390

HAZEL ROSE MARKUS EN ALANA CONNER

De cultuurcyclus

Er is geen cultuur zonder handelende personen, en zo zijn er ook geen handelende personen zonder cultuur. 394

VICTORIA STODDEN

Faseovergangen en schaalovergangen

Onze intuïtie lijkt het geregeld te laten afweten als de schaal wijzigt. 398

BRIAN KNUTSON

Repliceerbaarheid

We moeten repliceerbaarheid roemen, niet afkraken. 400

XENI JARDIN

Omgevingsgeheugen en de mythe van neutrale observatie

Feiten zijn ongrijpbaarder dan in de tijd van onze grootouders. 403

DIANE F. HALPERN

Een statistisch significant verschil bij het begrijpen
van het wetenschappelijke proces

'Statistisch significant verschil' is een kernbegrip in de wereld van onderzoek en statistiek, maar het is geen intuïtief idee. 405

BEATRICE GOLOMB

Het placebedrog-effect

*Essentiële veronderstellingen over placebo's en placebo-effecten
zijn doorgaans eerder onjuist dan juist.* 408

ANDREW REVKIN

Antropofilie

Door meer aandacht te geven aan onze ware aard kunnen we wellicht bepaalde fouten aanwijzen waarvan we weten dat we die vaak maken. 412

MAHZARIN R. BANAJI

Een middel tegen fout denken: de signaaldetectietheorie

*De signaaldetectietheorie biedt een krachtige methode om de kwaliteit
van besluitvorming te beoordelen.* 415

DAVID PIZARRO

Alledaagse apofenie

De patroondetectie waaraan onze soort zo'n groot deel van zijn succes te danken heeft, kan net zo gemakkelijk in ons nadeel werken. 419

ERNST PÖPPEL

Een cognitieve gereedschapskist vol afval

Omdat wij het slachtoffer zijn van ons biologische verleden en daarmee het slachtoffer van onszelf, zitten we ten slotte met versleten SHA's, en hebben we de werkelijkheid achter ons gelaten. 420

WOORD VAN DANK 423

Woord vooraf

David Brooks

Columnist voor *The New York Times*, auteur van
The Social Animal

Elke tijd kent zijn eigen intellectuele hotspots. Neem nou de Bloomsburygroep in Londen, aan het begin van de twintigste eeuw. Of de intellectuelen in New York die in de jaren vijftig voor kleine bladen als *The Partisan Review* schreven. De invloedrijkste denkers van deze tijd leven op het snijpunt van de cognitieve wetenschap, evolutionaire psychologie en informatietechnologie. Deze groep denkers, beïnvloed door mensen als Daniel Kahneman, Noam Chomsky, E.O. Wilson, Steven Pinker, Steve Jobs en Sergey Brin, bepaalt in sterke mate hoe het intellectuele klimaat van deze tijd eruitziet. Zij stellen de fundamentele vragen en geven vorm aan het debat, ook buiten hun eigen discipline, in het publieke domein.

27

Veel van de vooraanstaande figuren binnen dit netwerk komen in dit boek aan het woord. Ze hebben het geluk dat ze zich in de voorhoede bevinden van vakgebieden waarin snelle vorderingen worden geboekt. Maar ze hebben ook het geluk dat ze elkaar hebben. John Brockman, literair agent en veelzijdig intellectueel impresario, haalt mensen uit dit netwerk bij elkaar voor congressen. Hij organiseert symposia en moedigt online netwerken aan. Via Edge.org heeft hij de talenten van alle betrokkenen aanzienlijk versterkt. Een essentieel element van zijn aanpak is dat hij deskundigen uit hun vertrouwde intellectuele omgeving haalt en hen aanspoort om ook over andere vakgebieden hun licht te laten schijnen en met mensen binnen die vakgebieden en daarnaast met zakenmensen en het algemene publiek te praten.

Dat op universiteiten iedereen zich met zijn eigen vakgebied bezighoudt, is een belangrijk fundament onder wetenschappelijke activiteiten, omdat het bevorderlijk is voor de methodologische discipline. Maar het spoort niet echt met de werkelijkheid. Waarom houdt, om

maar een voorbeeld te geven, het ene vakgebied, de psychologie, zich bezig met het individuele leven, en het andere, de sociologie, met het leven binnen de groep, terwijl de afbakening van de twee op zijn minst poreus is en misschien wel betekenisloos? Voor een levendig intellectueel discours moeten wetenschappers uit hun getto worden gehaald, en dat heeft Brockman met zijn Edge gedaan.

Het boek dat je in je hand hebt, heeft twee dingen voor elkaar gekregen, het ene impliciet, het tweede expliciet. Impliciet krijg je zo een prima kijk op dingen waarmee een aantal vooraanstaande denkers zich op dit ogenblik bezighouden. Je kunt hun optimisme zien (of hun zorg) over de manier waarop de technologie veranderingen teweegbrengt in cultuur en menselijke interactie. Je zult vaak zien dat de wens bestaat om een stap verder te gaan dan deductief redeneren, en met stevige holistische argumenten te komen of een heel nieuwe denkrichting in te slaan.

28 Je krijgt ook een goed idee van het emotionele temperament van de groep. Mensen binnen deze cultuur zijn gek op leuke puzzels en coole vragen. De befaamde vraag van Benôit Mandelbrot, 'Hoe lang is de kust van Groot-Brittannië?', dateert van lang voor dit symposium, maar is heel karakteristiek voor het soort puzzels waar mensen uit deze club van houden. De vraag lijkt doodeenvoudig. Gewoon opzoeken in een encyclopedie. Maar zoals Mandelbrot opmerkte, hangt de lengte van die kust af van wat je gebruikt om hem te meten. Als je lijnen op een kaart trekt en zo de kustlijn nameet, krijg je een lengte, maar als je probeert elke rots en elk uitsteeksel in elke baai en de kromming van kiezels en zandkorrels mee te nemen, krijg je een heel andere lengte.

Die vraag maakt het in intellectueel opzicht complexer, maar ook uitdagender. Zo kruip je onder de manier waarop we normaal kijken, en in de afgelopen generatie hebben de mensen in dit boek ons meegenomen, onder ons bewuste denken door, en ons dieper gelegen patronen en sectoren van het leven laten zien. Volgens mij zijn ze beïnvloed door de manier van denken van Silicon Valley. Ze lijken verzet op heroïsche pogingen om tot vernieuwing te komen en vinden dat er niks mis is met avontuurlijk op je bek gaan. Ze zijn enthousiast. En, heel belangrijk, het zijn geen kille deterministen. Dankzij hun invloed hebben de cognitieve en andere wetenschappen het een en ander opge-

pikt uit romans en de humaniora. Verderop staat een briljant stukje van Joshua Greene, waarin hij een definitie probeert te geven van de relatie tussen wetenschap en de humaniora, tussen beelden in de hersenen en *Macbeth*. Hij toont aan dat dat complementaire en met elkaar verbonden deelgebieden zijn. Zo kan de kloof tussen de twee culturen voor een deel worden gedicht.

Het expliciete doel van dit boek is ons beter gereedschap te geven om over de wereld na te denken. De teksten zijn geschreven door onderzoekers, maar zijn bedoeld voor heel praktisch, alledaags gebruik.

Als je door dit boek marcheert of erin rondvlindert, zul je zien dat sommige bijdragen patronen beschrijven die je in de wereld tegenkomt. Nicholas Christakis is een van de mensen die stellen dat veel dingen op deze wereld eigenschappen hebben die je niet uit hun onderdelen af kunt leiden. Die dingen kun je dus niet begrijpen door ze uit elkaar te halen: je moet kijken naar de manier waarop de onderdelen samen functioneren. Stephon Alexander is een van de (hoe kan het ook anders) twee schrijvers die de nadruk leggen op de dualiteiten die in de wereld aanwezig zijn. Net zoals een elektron zowel golfachtige als partikelachtige eigenschappen heeft, kunnen ook veel andere dingen tegelijkertijd twee series eigenschappen hebben. Clay Shirky wijst ons erop dat we weliswaar altijd en overal een klokcurve verwachten, maar dat de fenomenen die we tegenkomen het best kunnen worden geschreven aan de hand van het paretoprincipe, dat ook wel de 80/20-regel wordt genoemd. De verdeling is juist niet gelijkmatig: twintig procent van de werknemers binnen een bedrijf doet het grootste deel van het werk, en binnen die twintig procent doet twintig procent het grootste deel van het werk van die groep.

29

Als je de bijdragen leest die proberen om in de wereld patronen te ontdekken, kom je een hele serie verbazingwekkende feiten tegen. Ik wist, om maar iets te noemen, niet dat in India het aantal mensen met een mobieltje twee keer zo groot is als het aantal mensen dat gebruikmaakt van een latrine.

Maar de meeste stukken in dit boek gaan over metacognitie. Ze denken na over hoe we nadenken. Ik werd geraakt door wat Daniel Kahneman schreef over de illusie van focus, door wat Paul Saffo schreef over de onderscheidende tijdslimiet, over wat John McWhorter schreef over padafhankelijkheid en door wat Evgeny Morozov schreef

over bekende oplossingen, die niet altijd de beste zijn. En nog veel meer andere bijdragen raakten mij. Als je een leidinggevende positie hebt binnen een organisatie of het soort werk doet waarbij je over de wereld na moet denken, zijn deze gereedschappen een soort magische hamers. Ze helpen je, nu en de rest van je leven, om een beter perspectief op de wereld te krijgen en een duidelijker beeld te krijgen van je eigen vooroordelen.

Ten slotte wil ik nog één ding heel duidelijk maken. Deze onderzoekers geven ons denkgereedschap mee. Dat klinkt utilitair, en dat is het ook. Maar in allerlei hoeken en gaten van dit boek zitten ook inzichten weggestopt over de intieme wereld, over dingen als emotie en karakter. Inzichten over het soort wezens dat we zijn. Soms word je daar bepaald niet vrolijk van. Gloria Origgi schrijft over kakonomie, onze voorkeur voor kwalitatief lage resultaten. Maar John Highfield, Jonathan Haidt en anderen schrijven weer over de ‘zachte strijd om het bestaan’, over het feit dus dat de evolutie niet alleen draait om concurrentie, maar in diepste zin ook om samenwerking en zelfs altruïsme. Haidt zegt snedig dat wij de giraffen van het altruïsme zijn. Er zitten dus niet alleen teksten voor je prozaïsche, maar ook voor je poëtische kant bij.

30

De auteurs van dit boek zijn vooraanstaande figuren in een aantal van de meest flitsende gebieden van de wetenschap. In de volgende bladzijden gunnen ze je een heel kleine glimp in waar ze mee bezig zijn. Ik hoop dat je niet alleen merkt hoe vrijuit ze vertellen over hun vak, maar dat je ook getroffen wordt door hun bescheidenheid. Een paar stukken in dit boek maken duidelijk dat onze manier van naar de wereld kijken allesbehalve volmaakt is, en dat onze kennis zo haar beperkingen heeft. Ze hebben respect voor wetenschappelijke methoden en voor samenwerken met anderen omdat onze eigen individuele inbreng zo beperkt is. Juist deze ongebruikelijke, maar daarom zo belangrijke mengeling van bescheidenheid en durf zou weleens een lichtend baken voor de toekomst kunnen zijn.